

Overgange i uddannelsessystemet

Fremover vil vi i redaktionen tilstræbe, at DUT indeholder en temadel, hvor vi inviterer forskere til at skrive inden for et givent tema. Forårsnummeret vil, således som det har været indtil nu, være temasat af den årlige DUN-konferencen, mens efterårsnummerets tema vil være initieret af redaktionen og en eventuel gæstedaktør. Derudover skal DUT naturligvis indeholde de artikler, som løbende indsendes og som spænder bredt over det universitetspædagogiske felt. Alle artikler underlægges de kriterier, som er beskrevet på hjemmesiden. Ideer og forslag til temaer modtages meget gerne af redaktionen.

Dette nummer af DUT indledes med en temadel om overgangsudfordringer i uddannelsessystemet med fokus på overgange fra grundskole til gymnasium og videre til universitetsuddannelser.

Temaet om overgangsudfordringer i uddannelsessystemet er aktuelt for universitetsundervisningen og for den fortløbende diskussion af præmisserne for undervisning, herunder emner som frafald og omfang af studiesucces. Artiklerne i temadelen er skrevet med udgangspunkt i forskningsrapporten *Overgangsproblemer som udfordringer i uddannelsessystemet*¹. En række af forfatterne til rapporten bidrager til dette nummer af DUT, med artikler, der bygger på resultater fra forskningsrapporten. Forskningsprojektets omdrejningspunkt er et didaktisk perspektiv på den faglige progression og progression i undervisningsorganisering og undervisningsformer fra grundskole til universitet. Forskningsprojektet er baseret på udvalgte cases, der er analyseret ud fra en intention om at give konkrete bud på, hvordan der kan skabes sammenhæng og progression mellem uddannelsesinstitutionerne dels i de grundlæggende fag som f.eks. matematik, naturfag, fransk, tysk og engelsk, dels med hensyn til it-anvendelse og it-faglighed. Formålet er ikke at gøre overgange »smertefri«, men at det for elever og studerende til stadighed bliver en god oplevelse at blive udfordret på nye måder og at få nye lærere, nye

rammer, nye krav og forventninger, nye arbejdsformer med alt, hvad det kan indebære i form af læreprocesser og fortsat videnskonstruktion.

Der har ikke hidtil været en koordineret indsats, der har forsøgt at se på overgangsproblematikker for hele uddannelsessystemets fødekæde i en pædagogisk og didaktisk optik.

Projektet er dermed et første spadestik og derfor inviteres der til fortsat forskning inden for temaer omfattende overgangsudfordringer i uddannelsessystemet samt overgangsudfordring fra uddannelsessystemet til erhvervslivet.

I forlængelse af temaet om overgangsproblematikker følger i dette nummer artikler, der tager temaer op vedrørende alignmentbegrebet samt spørgsmålet om, hvad der kan frembringe interesse og engagement hos studerende. Derudover er der en række artikler indeholdende gode råd om undervisningspraksis i bred forstand. Endelig er der et gentryk af Gerd Christensens artikel 'Evaluering af evalueringer' fra forrige DUT-nummer. Vi gentrykker artiklen, fordi vi desværre havde overset fejl i artiklens gengivelser af evalueringsskemaer. Et rettelsesblad er allerede lagt ved den elektroniske udgave af nummeret.

Nedenfor følger korte referater af de enkelte artikler.

Forfatterne Hanne Leth Andersen og Susana S. Fernández bidrager i dette nummer med artiklen **Grammatikkens rolle i fremmedsprogsundervisning på gymnasiet og universitetet**. På baggrund af konkrete empiriske undersøgelser sætter forfatterne fokus på, hvordan studerende og undervisere tænker om grammatik og dens funktion i undervisningen. Undersøgelserne viser, at spørgsmålet om, hvad grammatik er, og hvilken funktion grammatik har i fagenes/uddannelsernes mål, ikke står tilstrækkeligt klart for studerende. Tilsvarende finder forfatterne en vis uafklarethed blandt underviserne, der opfatter grammatik meget forskelligt. Forfatterne anbefaler derfor, at kollegaer mere åbent

drøfter grundlæggende antagelser om sprogtilegnelse; gerne formaliseret som en del af gymnasiepædagogikum og adjunktpædagogikum ved universiteterne.

I artiklen **IT i uddannelsessystemet – med hvilket sigte?** af Helle Mathiasen og Camilla Kølsen de Wit foretages en undersøgelse og afdækning af progression i it-faglighed fra afgangsklasser i folkeskolen til universitetsniveau. Vægten er lagt på overgangen fra gymnasium til universitet. Artiklen præsenterer resultaterne af en analyse af udvalgte styredokumenter i form af bekendtgørelsestekster og casebaserede undersøgelsesresultater indeholdende elevers og studerendes iagttagelser af deres it-kompetencer samt forskeres og udvalgte ressourcepersoners iagttagelse af elevers it-kompetencer. Som analytisk greb foretages der i artiklen en skelnen mellem it-anvendelse og it-faglighed. Til sidst i artiklen præsenteres et bud på mulige diskussions- og forskningsområder i forhold til videreudvikling af sammenhænge mellem grundskole, gymnasium og universitet.

I artiklen **Hvilken faglighed mødes nye studerende med? – analyse af introforløb på naturvidenskabelige uddannelser** analyserer Morten Misfeldt et par eksempler på velfungerende studiestartstiltag på naturvidenskabelige uddannelser med det formål at forstå udfordringerne i overgangen til videregående uddannelser. Undersøgelsen viser, at et nuanceret syn på, hvad faglighed er, kan forklare de studerendes forskellige faglige udbytte i de undersøgte introforløb og danne grundlag for andre gode praksisser.

I artiklen **Kompetencer i matematik ved overgangen mellem det almene gymnasium og universitetet:** *En SOLO-analyse af progression og vidensformer i læreplaner og kursusbeskrivelser* diskuterer Bettina Dahl Søndergaard læringsmålene for det almene gymnasium samt kursusbeskrivelser for to universiteter med fokus på progression og vidensformer. Der er tale om en kvantitativ analyse med brug af SOLO-taksonomien som måleinstrument. Forfatteren konkluderer, at der sker et spring nedad i kompetencer i forbindelse med overgangen, som kan have følgende årsager: 1) Jo vanskeligere matematikindhold, jo vanskeligere er det at opnå et højt SOLO-niveau. 2) To uddannelsessystemer har forskellige formål. Det er ikke alle, der har A-niveau på stx, der senere studerer matematik, selvom A-niveau er en forudsætning for dette studium. Det betyder, at nye universitetsstuderende i forbindelse med overgangen mellem systemerne kan opleve en kløft mellem de videns- og undervisningsformer, de var vant til, og de nye.

Hanne Leth Andersen gennemfører i artiklen »**Constructive alignment**« og **risikoen for en forsimpelende universitetspædagogik** en analyse og en kritisk diskussion af grundbegreber i John Biggs' teori om Constructive Alignment. Målet i artiklen er at nuancere og diskutere begrebsdannelser inden-

for teorien om 'Constructive Alignment', herunder SOLO-taksonomien med henblik på at undgå en forsimplet universitetspædagogik. Hanne Leth Andersen peger på, at der er en risiko for, at undervisning, der bygger på ideen om 'Constructive Alignment', bliver for forudsigelig og for lidt kreativ, og at der derved sker en underminering af den forskningsbaserede undervisning. Artiklen tilsigter ikke at afvise ideen om 'Constructive Alignment' men at nuancere denne med henblik på at bevare kompleksiteten i universitetsundervisningen.

I artiklen **Interesse – en vigtig forudsætning for biologistuderendes engagement i zoofysiologi** af Niels Bonderup Dohn præsenteres en undersøgelse af, hvad der fanger studerendes interesse i et kursus i zoofysiologi. Således er målet med artiklen at undersøge situationel interesse i forhold til undervisning og læring. Artiklen tager dels udgangspunkt i data indsamlet i tæt tilknytning til den konkrete undervisningssituation, og dels præsenteres og relateres der til forskning i interessebegrebet i relation til undervisning og læring. Dataanalysen resulterer i en kategorisering af fem situationsbestemte forhold, der har indvirkning på studerendes interesse, samt en omstændighed af individuel karakter.

I artiklen **Evaluering af evalueringer** diskuterer Gerd Christensen nogle af evalueringens konsekvenser, samt hvorvidt de måder, hvorpå konkrete evalueringsskemaer udformes, kan have betydning for deres resultater i form af, hvordan de studerende vægter deres evaluering, og hvad de i realiteten evaluerer, når de evaluerer undervisning. I artiklen analyseres tre evalueringsskemaer på det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, og afslutningsvis giver forfatteren konkrete forslag til, hvorledes evalueringens fokus kan forskydes i retning af de studerendes evaluering af egen læring.

Hvad vil det sige at skrive akademisk, og hvordan støtter man universitetsstuderende i at udvikle skrivekompetencer? Disse spørgsmål adresseres i artiklen **Tekstproduktion og vidensproduktion**, hvori forfatteren Bente Kristiansen argumenterer for, at studerende må lære at forholde sig bevidst til deres egen rolle som skribenter, herunder lære aktivt at bruge viden (og ikke kun referere) når de skriver større selvstændige opgaver. Forfatteren tager afsæt i konkrete og autentiske tekstuddrag fra studerendes opgaver og supplerer dels med sine mangeårige erfaringer som skrivekonsulent på KU og dels med relevante skrivepædagogiske teorier.

Yderligere bud på, hvordan universitetsstuderendes faglige udvikling kan understøttes, får man ved at læse Stine Due Hansens artikel om **Studieprocessamtalen som universitetspædagogisk redskab**. Her demonstrerer forfatteren på baggrund af observationer og interviews nogle af de potentialer, som studieprocessamtaler kan have i forhold til at udvikle studerendes

faglige identitet og studietrivsel. Forfatteren foreslår, at studieprocessamtalen anskues som en betydningsfuld pædagogisk uddannelsesaktivitet i forhold til de gennemførelses- og frafaldsproblematikker, som mange universiteter kæmper med i dag.

I artiklen **Dialogiske læringsrum med plads til hjerne og hjerte** af Mai-Britt Haugaard Jeppesen og Eva Ulstrup er udgangspunktet bachelormodulet »Kommunikation« på RUC. Forfatterne er »optaget af at afprøve didaktiske redskaber i forsøget på at skabe en undervisningsramme, som inkluderer de studerende aktivt i undervisningssituationen og dermed fremmer læringspotentialet«. Via beskrivelse af erfaringer med workshops, forelæsninger og projektskrivning inspireret af bl.a. Olga Dysthe opfordrer forfatterne til fortsat ekspe-

rimentieren med alternativer til de mere traditionelle undervisningsrammer.

Endelig er der til sidst i tidsskriftet boganmeldelser af to bøger med interesse for det universitetspædagogiske felt.

Vi modtager løbende artikelforslag. Retningslinjer, manuskriptvejledninger og beskrivelse af artikelkategorier findes på www.dun-net.dk. Send dit artikelforslag til dut@dun-net.dk. God skrive- og læselyst.

Noter

- 1 http://www.cil.au.dk/documents/Overgangsproblemer_2009.pdf.